

УДК 636:33.053:001.82

I. О.Марченко,

*аспірант кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
вул. Героїв оборони, 10, м.Київ, 03041
globeco@nubip.edu.ua*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ КОЗІВНИЦТВА В КОНТЕКСТІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Анотація. Досліджено методичні підходи до регулювання галузі козівництва в умовах продовольчих викликів. Вивчено стан вітчизняного тваринництва з урахуванням положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Доведено необхідність диверсифікації галузі тваринництва у площині виокремлення козівництва та формування стратегії задоволення внутрішнього продовольчого ринку вітчизняною продукцією. Представлено методичні підходи до збільшення пропозиції товарної продукції тваринництва на ринку. Запропоновано удосконалити організаційно-адміністративний метод регулювання розвитку тваринництва шляхом введення поняття «державне регулювання козівництва».

Ключові слова: *регулювання, тваринництво, козівництво, вівчарство, методи, інструменти, ринок, стратегія, диверсифікація.*

Актуальність теми дослідження. Функціонування галузі тваринництва спонукає до запровадження заходів диверсифікації для збільшення товарної пропозиції галузі. Активний розвиток козівництва в Україні актуалізує питання створення методичного забезпечення регулювання розвитку та товарообмінних процесів. Такі заходи можливі за умови впорядкування економічної

інформації, яка нині недостатньо забезпечує потреби аграрного ринку, що спонукає до проведення подальших досліджень.

Постановка наукової проблеми. Стаття спрямована на поглиблений аналіз проблемних аспектів у сфері узагальнення даних про розведення овець та кіз в один клас. Це унеможливує ведення диференційованої державної статистики, здійснення економічного аналізу стану галузі козівництва та організації товарообмінних процесів на ринку. Невирішеним у сучасному організаційно-адміністративному полі залишається штучне об'єднання вівчарства та козівництва в одну галузь. Така систематизація потребує змін, адже визначення терміну «галузь» відповідно до ст. 260 Господарського кодексу України є сукупністю усіх виробничих одиниць, що здійснюють здебільшого однакові чи подібні види економічної діяльності. Це не відповідає фактичному індустріальному виробництву продукції козівництва в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічними аспектами регулювання розвитку галузей аграрного сектора в умовах глобального дефіциту продовольства займалися вчені: С. Кваша [1], Н. Вдовенко [5; 6; 11], О. Єрмаков [9], О. Жемойда [10] та інші науковці. Тому важливим є обґрунтування теоретичних та методичних положень щодо регулювання тваринництва в умовах диверсифікації галузі козівництва.

Виклад основного матеріалу. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році спонукає до економічної інтеграції та виокремлення методичних підходів щодо регулювання аграрного сектора економіки. Свого часу вчений С. М. Кваша зазначив, що основною складовою державного регулювання є методи, під якими треба розуміти вплив держави через законодавчі, виконавчі органи на сферу інфраструктури ринку, підприємництва, некомерційний сектор економіки для забезпечення умов їх діяльності відповідно до національної економічної політики [1, С. 291]. Методами державного регулювання є інституційно-правовий, фінансово-економічний, організаційно-адміністративний та соціально-психологічний.

Розвиток галузей тваринництва як складових виробничої сфери АПК України залежить від функціонування різних регуляторних рівнів, що структурують єдиний вертикально інтегрований механізм. Дослідження виокремлюють основні рівні організаційно-адміністративного забезпечення галузі тваринництва в Україні: спільна аграрна політика з ЄС (САП ЄС), державне регулювання, саморегулювання. Міжнародний (наддержавний) рівень регулювання здійснюється відповідно до встановлених світових стандартів. Серед них виокремлюють: Global GAP – міжнародний стандарт управління виробництвом і поставками безпечної продукції; HACCP – система управління безпечністю харчових продуктів. Членство у міжнародних організаціях, зокрема Продовольча та сільськогосподарська організація (ФАО ООН); ІФАД – Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку; ІФОАМ – Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху.

Регуляторний рівень САП ЄС є інтегрованою системою заходів, правил і норм, які діють на всій території ЄС. Завдяки ним забезпечується підтримка цін на сільськогосподарську продукцію та субсидується виробництво. Головною особливістю товарної структури зовнішньої торгівлі ЄС в аграрному секторі є переважання в експорті продуктів кінцевого споживання, високого рівня переробки [2, С. 128]. Саморегулювання є елементом регулювання аграрного сектора економіки, ринків сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні [3]. Відповідно до Концепції державної цільової програми розвитку аграрного сектора економіки на період до 2020 року однією із причин виникнення проблем в аграрному секторі економіки є недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції. Тому шляхом вирішення проблеми є розвиток саморегулювання ринків через державне визначення статусу галузевих громадських організацій [4]. У методичних підходах до регулювання тваринництва в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС простежується визначення цілей диверсифікації тваринництва у напрямку виділення галузей, інтеграції їх у аграрне індустріальне виробництво на основі аналізу поточного становища, формування стратегії досягнення цілей, реалізації обраної стратегії та економічної оцінки отриманих результатів.

У екстенсивному плановому тваринництві радянської системи пріоритетними були галузі скотарства, свинарства та птахівництва за рахунок високих показників виходу продукції. При цьому розвиток галузей дрібної худоби не визначався як стратегічно важливий. При цьому козівництво розвивалося в структурі вівчарства, яке є традиційним для степової природно-кліматичної зони України. Такий організаційний підхід відповідав плановій системі розподілу природних ресурсів, адже частка сільськогосподарського освоєння в Україні складає 69,3 %. В умовах потужного використання родючих ґрунтів ефективним було ведення галузей тваринництва з високим кормозабезпеченням та конверсією корму. На менш родючих землях велося дрібне тваринництво, об'єднане у клас вівчарства. В його складі було на той час малопродуктивне козівництво.

Нинішній стан галузі козівництва в Україні є формоутворюючим. Активний розвиток індустріального виробництва продукції козівництва розпочався у 2015 році завдяки уведенню в експлуатацію перших інноваційних підприємств. Проте успішний розвиток суб'єктів господарювання в галузі козівництва можливий лише за умов створення оптимальних методичних підходів до регулювання розвитку тваринництва України в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що схематично показано на рис. 1. Дослідженнями встановлено, що активний розвиток галузі козівництва останнім часом є реакцією суб'єктів підприємництва на сформований високий попит населення на продукцію козівництва, який задовольняється здебільшого імпортованою продукцією.

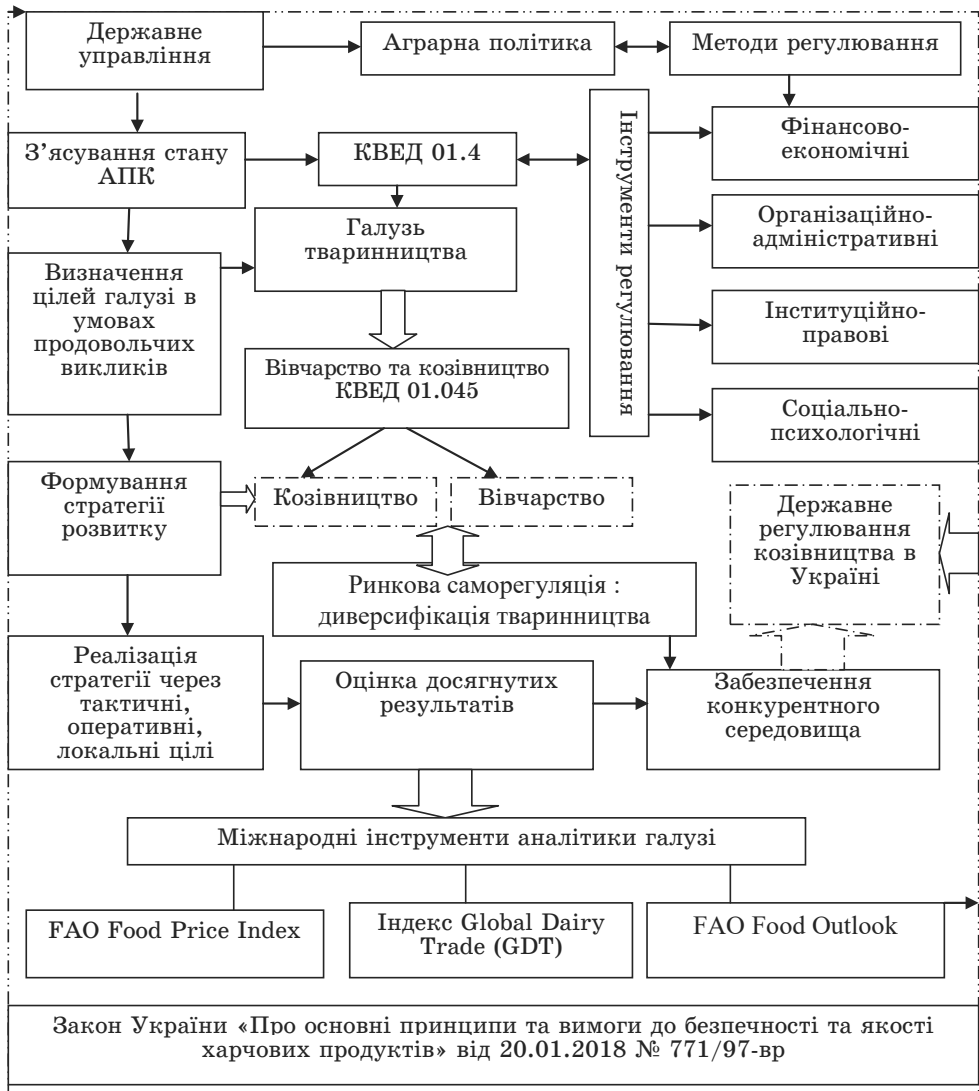

Рис. 1. Регулювання розвитку тваринництва України [1; 5; 7; 8; 11]

Методичні підходи до регулювання галузі козівництва в умовах продовольчих викликів формуються залежно від визначених цілей розвитку галузі. При цьому відчутно мало вітчизняної продукції козівництва для задоволення внутрішнього ринку. Формування стратегії самозабезпечення внутрішнього ринку України продукцією козівництва формується під впливом зовнішніх факторів в рамках подолання нетарифних бар'єрів та внутрішніх факторів державного регулювання. Реалізація стратегії, на думку С. М. Кваші, втілюється через тактичні, оперативні та локальні цілі [1, С. 190]. Після методичного формулювання стратегії і розвитку галузі оцінюються досягнуті результати на основі міжнародного досвіду.

Аналіз показав об'єктивність міжнародних інструментів аналітики галузі тваринництва, а саме: FAO Food Price Index – один з най-

більш вживаних індикаторів цін у світі, що вираховується для продовольства в цілому і для окремих груп товарів (молока, м'яса), FAO Food Outlook – великий аналітичний огляд світових ринків продовольства, Індекс Global Dairy Trade (GDT) – показник цін он-лайн торгової біржі для міжнародних молочних товарів. Учасники вітчизняного ринку товарів функціонують відповідно до розвитку глобального ринку продукції тваринництва. Тут якість імпортованих товарів регулюється САП ЄС. Така ситуація зумовлює необхідність державного регулювання галузі козівництва і в Україні для стимулювання розвитку галузі через організаційно-адміністративний метод економічного механізму регулювання. Процеси державного регулювання цієї галузі специфічні, пов'язані з особливостями виробничого процесу, залежністю від природних факторів, асортименту продукції, попит на яку є слабо еластичним. Зазначимо, що такі тенденції суттєво впливають на функціонування організаційно-економічного механізму на ринку молока і молокопродуктів. У світовому контексті особливістю цього ринку є масовість споживання, соціальна значимість продукту, високий, навіть порівняно з іншими продовольчими ринками, ступінь державного регулювання. Воно здійснюється через виробничі та тарифні квоти, імпорتنі мита, санітарними та фітосанітарними заходами, дотаціями і субсидіями як виробникам, так і експортерам. Сприятливим для формування і становлення державного регулювання галузі козівництва є забезпечення дії механізму міжгалузевих виробничо-економічних зв'язків, товарообміну у межах держави з виходом на світовий глобальний ринок та організацію постачання населенню молочної групи продовольства відповідно до платоспроможності.

Висновки. Таким чином, для більш обґрунтованого вибору методичних підходів у процесі державного регулювання галузі козівництва необхідно створити понятійний категоріальний апарат. Зокрема, треба ознайомитись із змістом поняття «державне регулювання галузі козівництва» та обґрунтувати його суть в умовах продовольчих викликів. При цьому проведений аналіз стану галузі козівництва в Україні підтвердив необхідність державного регулювання козівництва з урахуванням передумов автономного від вівчарства розвитку з подальшим інтегруванням в аграрне виробництво.

Список використаних джерел

1. Галушко В. П., Хуленбрук Г. В., Кваша С. М. Основи аграрної економіки. К.: Вища освіта. 2003. 399 с.
2. Довідник експортера молочної продукції. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrainian-food.org/uk/post/prakticnij-dovidnik-eksportera-molosnoi-produkcii>.
3. Про основи саморегулювання в аграрному секторі економіки України: Проект Закону України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/17634>.
4. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектора економіки на період до 2020 року // Офіційний вісник України. 2016. № 24. С. 68.

5. **Вдовенко Н. М.** Нормативно-правове забезпечення державного регулювання аграрного сектора // *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 4. С. 6–17.
6. **Вдовенко Н. М., Хижняк Ю. А.** Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектора в умовах глобального дефіциту продовольства // *Science Rise*. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.
7. **Кваша С. М.** Методологічний базис прийняття суспільних рішень в аграрній політиці // *Економіка АПК*. 2013. № 8. С. 12–21.
8. **Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів:** Закон України від 20.01.2018 № 771/97-вр. *Офіційний вісник України*. 1998 р. № 3. С. 13.
9. **Єрмаков О. Ю., Труш Н. І., Жибак М. М.** Ресурсно-технічне забезпечення ефективного господарювання у сільськогосподарському виробництві: стан та шляхи вирішення // *Агросвіт*, 2013. № 2. С. 22–26.
10. **Жемойда О. В.** Продовольчі резерви зерна як інструмент регулювання пропозиції на внутрішньому ринку // *Економіка України*. 2013. № 11. С. 41–50.
11. **Vdovenko N. M.** Mechanisms of regulatory policy application in agriculture // *Економічний часопис ХХІ*. 2015. № 5–6. С. 53–56.

Ирина Александровна Марченко,
 аспірант кафедри глобальної економіки
 Національного університету біоресурсів
 і природопольовання України,
 ул. Героев оборони, 10, г.Київ, 03041
 globeco@nubip.edu.ua

Методические подходы к регулированию отрасли козоводства в контексте Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом

Аннотация. Исследованы методические подходы к регулированию отрасли козоводства в условиях продовольственных вызовов. Изучено состояние отечественного животноводства в контексте Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом. Доказана необходимость диверсификации отрасли животноводства в плоскости выделения козоводства с целью формирования стратегии удовлетворения внутреннего продовольственного рынка товарами отечественного производства. Представлены методические подходы к стимулированию производства и увеличение предложения товарной продукции на рынке животноводства. Предложено усовершенствовать организационно-административный метод регулирования развития животноводства и расширить понятие «государственное регулирование козоводства».

Ключевые слова: регулирование, животноводство, козоводство, овцеводство, методы, инструменты, рынок, стратегия, диверсификация.

Iryna Marchenko
 Graduate student
 Department of Global Economic
 National University of Life and
 Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
 street Heroes of Defense, 10, sity Kyiv, 03041
 globeco@nubip.edu.ua

Methodological approaches to regulation of the coexination in the context of the association agreement between ukraine and the european union

Abstract. The methodical approaches to the regulation of the bovine sector in the context of food challenges are explored. The state of domestic livestock breeding in the context of the Association Agreement between Ukraine and the EU was studied. The necessity of diversification of the livestock sector in the area of the selection of bovine animals has been proved in order to formulate a strategy of satisfaction of the domestic food market with domestic production. Methodical approaches to stimulating production and increasing the supply of marketable products in the livestock market are presented. The categorical notion of «state regulation of gooseberries» was proposed for introduction into the organizational and administrative method of regulation of livestock development.

Keywords: *regulation, animal husbandry, cows breeding, sheep breeding, methods, tools, market, strategy, diversification.*